

Цетиње, 10. марта

Противу злоупотреба владавине већине и сувереног сокака почела су се јављати негодовања чак и у редовима данашње српске јавности.

Смјелости за такво непопуларно предузеће имао је један одлични српски књижевник са далматинског приморја. У једном српском књижевном листу он је о томе написао прекрасну расправу, поткријепању мишљењима писаца из великих западних народа. Показао је храброст, каква се сматра као ријеткост у српском јавноме животу, у којем се скаче од ропске послушности свакојакој власти до удворишког ласкања и неквалификованој већини.

Абнормалне прилике — вели писац — у којима се, у новије вријеме, развија политички и парламентарни живот у разним државама, забринуле су већ одавна трезвене духове, нарочито у редовима социолога и законодаваца. Боље тица се у толикој мјери распогањила, да је болесничко стање постало алармантно. Парламентаризам је канда смртно оболио од крвне заразе.

Још у почетку осамдесетих година прошлога вијека један опробани француски републиканац, књижевник и сенатор Едмонд Шерер имао је повода (и срца јуначкога!) да јавно жигосе злоупотребе и махне парламентаризма. За Шерером је устао чувени француски политичар Лакур, који је 19. децембра 1888. истицао исте невоље, наводећи како је француски народ, због завладалог политичког себичњаштва, послје сто година борбе за слободу и толико јалових агитација, пао под јарам најгрђе од свијех тиранија: *тираније демагошке*. Познати француски критичар Гастон Дешамп у својем дјелу „Болест демократије“ које је објавио 1899., вели да је парламентаризам преварио наде, у њега полагање. У теорији — вели — парламентаризам је требао да буде побједа људске солидарности, а у данашњој пракси извргао се у тријумф слабијих способности и људске себичности!

Овим разочараним демократима придружише се конзервативци, који пођоше у другу крајност, захтјевајући да се модерно друштво поврати староме режиму. Можда гријеше једни и други, али негодовања са свију страна показују, да је на просвјешћеноме западу већ отпочела борба противу „организоване владавине медиокритета“, у коју се извргао парламентаризам са својим злоупотребама.

Талијански социолог Сигеле у својој књизи „Противу парламентаризма“ покушао је да колективну неспособност владања научно протумачи. Он полази са начела, да се енергије удружених људи међусобно

тару и поништавају. Обмана је — вели Сигеле — мислити, да четири ока, као што се обично каже, боље виде но два, и да скуп људи може боље једно питање ријешити, него ли би то учинила једна сама особа или врло ограничена дружина људи. Ради емотивних и страствених нагона, којима су подвргнуте шире скупштине, на њима се много лакше протурају мисли и тежње, које би иначе поједини скупштинари да су сами и слободни од туђе сугестије — са презрењем одбили.

Нећемо одрицати — продужава наш писац — да у агитацији, која претходи изборима, колективна сугестија кроз говине и јавне зборове нема у ствари знатна удјела. Али тај утицај није свемоћан. Свака зна да се данас главни дио парламентарног рада свршава у клубовима. Јавне сједнице нијесу ништа друго до позоришне представе без икакве важности. Говори и полемике са противницима држе се једино зато, да се очува парламентарна фикција. Говори и расправе готово никад немају утицаја на коначни исход гласања. Дискусија има само један практичан смјер: да говорнику прибави улога и моћи и да га препоручи за будуће изборе. О начину како ће се гласати рјешено је раније у клубу, или тачније: одлучиле су вође, којима је на крају крајева резервисана битна улога, јер они са часовитом владом дијеле власт. И у земљама, гдје парламентаризам није варка, исти је само диктатура појединих лица, која се прегоне око власти. Камо среће да су ти диктатори барем вазда мудри и честити! Зло не лежи толико у самој установи, колико у злоупотребама, које се у њу увукоше. Криви су несавјесни људи, који у становом рукују. И заиста у парламентарној држави утицај на јавне послове имао би бити зајемчен већини грађана; у пракси се тај утицај налази у рукама петорице шесторице вођа и њихових скутоноша, који са њим произвољно располажу. По теорији народни посланици би имали бити повјереници народне већине, док су они најчешће представници једне знатне мањине, која их је у скупштину протурила интригом и насиљем. По теорији они би имали представљати цвијет намети и поштења; у пракси посланичке мандате добијају понајвише медиокритети и сваке врсте себичњаци.

Ипак, томе се злу не може докочити повратком у стари лични деспотизам, без икаква јемства и контроле. Али, ако је људима била мрска тиранија једнога човјека, оно није много симпатичнија ни данашња тиранија гомиле, ово дрско царовање медиократије, које скромну, мисаону и поштену човјеку одузима сваку вољу за јавно дјеловање, и

које је неке народе већ упропастило и морално и материјално.

Толико тај наш писац.

А велики енглески слободњак и мислилац Џон Стјуарт Мил вели: „Владавина медиокритета не може да буде него мизерна владавина. Никаква држава, којом је управљала демократија или бројна аристократија, није могла да се дигне изван медиокритета ни у своје политичкоме правцу, ни у својим погледима и поступцима, ако се суверени народ није подвргао савјету и утицају једнога или више својих генијалних људи.“

Биоградски „Трговински Гласник“, тај без сумње озбиљан и родољубив српски лист, дао је потоних дана у више махова израза својем болу због општега стања, у којем се данас налази Србија. Тај лист проницаваошћу духа и познатом широкогрудношћу својега писца побраја све немиле резултате, до којих је братску земљу довела владавина сокака. Он црта стање, у којем се Србија налазила прије десет година, и ма да у то доба у њој није било толико слободе тј. разударности као данас, ипак је тада низала успјехе и у својем државноме јачању, и у својем националном задатку.

Да ли би се узроци томе могли наћи у злоупотребама парламентаризма, о којима је ријеч у овоме чланку? И не би ли се с разлогом могло поставити питање, које се отима са душе и биоградском „Трг. Гласнику“: Шта је боље? Да ли јака, свјежа, срећена, добро организована држава са одличним угледом, са спремношћу војском, са многим везама и пријатељима, држава, која је готова да у свако доба изврши свој национални задатак, или држава са парламентарном анархијом, корупцијом, свађама, кризама и слабошћу у својој битној основи, држава трула од медиократског вашара и неугледна у свијету због опалости своје унутрашње и војне моћи, коју је замијенила слобода букача?!

Цетиње, 10. марта

За руског великог посланика у Цариграду постављен је Михаил Гаре, који је своју каријеру почео у војсци док није постао пуковник. Послје руско-турског рата постао је консул у Варшави, након чега је био у руском посланству у Риму и Амстердаму, а затим посланик у Пекину и Бугарству.

У Биограду је драг митинг универзитетске омладне, на коме је протестовано противу садашњег режима у Хрватској и Славонији. Пошто су многи говорници, међу којима је био и хрватски студент А. Мјенић, осуђили режим у Хрватској и Славонији, као реакционарни, послан је са митинга поздрав универзитетској омладини у Загребу и донесена резолуција, којом се осуђују политичке прилике у Хрватској и Славонији.

Из Загреба јављају, да ће бив Цувај одступити и да ће га замијенили бив Раух, под којим ће и бити извршени избори, што није вјероватно, ако се на тај начин не вајерава, јавно мишљење више изазвати и огорчити.

Сукоб између Угарске и Аустрије

Војна криза у Аустро-Угарској као залога мира

Руски лист „Новоје Време“ нарочито се бави о актуелној војној кризи у Аустро-Угарској и овако је приказује:

Још није умукнуо одјек недавног конфликта између шефа генералштаба и ратног министра, који се свршио оставком Конрада в. Хефендорфа, а већ је нова криза, куд и како тежа од прве, обухватила аустро-угарску војску. Угарска пола монархије хтеда би ограничити права круне, да по својој вољи располаже војном снагом земаља круне Св. Стевана. Мађари траже изнова, као национални захтев, да им се да право одређивања континента рекрута, тежећи све јасније к својој потпуној државној независности. Коначни њихов идеал мора се сматрати не крунска, него парламентарна војска, која би само под изјесним условима следи у бој заједно са царском војском. До остварења овог идеала, истина, још је далеко, али већ право располагања са рекрутима Мађари настојавају да добију уз такве услове, који би силлили круну, да увијек рачуна са вођом мађарског народа.

Прелазећи на састав аустријске војске вели да се састоји из три самостална дијела: царске војске и морнарице, аустријског домобранства, и угарског и хрватског домобранства. Спомиње одакле и како се попуњују поједини дијелови војске. У питању накнадне резерве настао је конфликт између круне и угарске владе. Говорећи о пређашњем одбрамбеном закону (од 1888. год.) спомиње право круне, да у изванредним случајевима позове у активну службу накнадну резерву и резервисте и вели, да се за цијело вријеме опстанка садашњег одбрамбеног закона, власт није послужила овим правом круне у Аустрији ниједанпут, а у Угарској само једном и то за владе Фејерварица, која је парламент ради тога хтјео оптужити, ма се тај чин оснивао на основу закона.

Послије тога приказује борбу у садашњем угарском парламенту против нове одбрамбене реформе, у коју је опет ушла иста клаузула, против које се особито жестоко борила опозиција, јер та клаузула ограничава парламенту право сваке године вотирали повачки континент. Министар председник гроф Куен је у преговорима с опозицијом пристао без дозволе круне, на то, да обје куће парламента приме резолуцију у смислу захтјева опозиције. Када је гроф Куен у Бечу изишао да је та резолуција само академског значења, а да је нужна да Кошутова странка изступи из опозиције, владар је прихватио. Све то напослије изазвало је велику бригу у старо-аустријским круговима, који врло нерадо гледају сваки и најмањи успјех Угарске. Идеолози велико-аустријског империализма обратили су се на своју главу, на престолонаследника Франца Фердинанда и, како се то збивало чешће за вријеме пошљедњих криза у монархији, замолили га, да пође к владару и да му разложи сву опасност ове мађарске резолуције. Владар је зближа промијенио своје држање и Куену није престојало друго, него да преда оставку.

Падом грофа Куена пала је и задња нада у брзо ријешење војних реформама како у угарском тако и у аустријском парламенту. Положај новог министра председника остаће исто тако тежак а распад парламента и распис нових избора био би ничим неоправданим ризик.

Дотађаји у угарском парламенту нијесу остали без утицаја и на бечки парламент, те су социјалисте у Бечу настојавали, да се војне реформе скину с дневног реда, а словенски и њемачки клерикалци настојали су свим силама, да протурају те реформе. У њиховом је интересу, да колико је год могуће, увећају број конфликта између Аустрије и Угарске на војном, политичком и економском пољу, да доведу до апсурда садашњи дуалистички систем монархије и да придобију круну за преображај двоједне империје на новим темељима с централизацијом власти не у Пешти него у Бечу.

У перипетијама конфликта круне с Угарском изникло је још један посебан план о ријешењу војне кризе. Тај план припада Јустовој странци, која настојава да веже војну са избором реформом. Та странка пристала би на трогодишњи провизориј,

ако јој се зајамчи изборна реформа. Говорећи још о штетним странама оваковог провизорија вели овај лист: Одатле су настали гласови о одступању новог ратног министра Ауфенберга, кога сматрају за пријатеља Јустова. Њега би хтјели замијенити личношћу, која би имала наклоност и повјерење и код владара и код престолонашљедника, а исто тако и код већине аустриског и угарског парламента.

На крају се чланак завршује овим значајним ријечима: „Настали војни конфликт у Аустро Угарској има велико значење за очување мира у Европи. Уколико нејаснији буду узајамни односи обје коле монархије особито у војним питањима, тим ће бити више наде, да мир на Балкану неће бити изложен новим искушењима. Ратна странка око престолонашљедника, мораће од нужде угушати своје жеље и очекивати довршетак унутарње кризе, прије него се пусти у давно сирману нову авантуру“.

Хроника

Вардар денуцира — Натрљао им уши

„Вардар“ денуцира. Како је наметнутим вођама српског народа у отоманској царевини одговорило и како се све више ближи дан њиховој коначној пропасти, јер се у тамошњим крајевима све дијло противу њих, и листу „Вардар“ све више долази доуна у подгрлац, јер ће падом њиховим и њега нестати с лица земље. Зато је и разумљиво сасвим његово гласије и копирати, јер смртни ропци стежу. У пошљедње вријеме та почета и свијест да оставља, али ни при издјасу не може да се поправи. Као што се даљеник хвата за слзку, тако и он хоће извртањем и лажама да се пере и правда, али му то врло слабо помаже. Тако износи како смо му ми пријетили, да не пише о рашко-призренском митрополитском питању, што није истина, него само истакли, да ћемо и ми постати безобзирни само ако буде наставио *онако* да пише како је био у први мах почео. А да је та нава замјерка била на свом мјесту и од утицаја и да нас је он добро разумио, најбољи је доказ то, што је и заћутао. Кад је он безобзиран и кад не штити оште српске интересе кад се тиче нас, рекли смо, да ћемо и ми постати, као и он, безобзирни и изијети све, на ма како ствар кобно иснала. Доцније, када су и други српски листови, а нарочито листови из Србије, стали да пишу отвореније о тамошњим приликама и када нам се није могло да пребаци да смо без скрупула и да нам се подметне да са задњом тенденцијом износимо и оно што није ни у интересу ни по углед српски, са цитатима из многих српских листова позвали смо га, да се сад изјасни ако смие. И у мјесто да „Вардар“ побједе све оно што се противу њега и оних око њега пише у „Вечерњим Новостима“, „Малом Журналу“, „Српској Застави“, „Словенском Јуту“ и другим српским листовима, он ћути као риба. Ћути, јер не смие ни ријечи да рекне, пошто су све те оптужбе истините. Али док тако мамелучки прелази ћутке преко свих тих тешких оптужаба, он покушава да нам се свети и то — денуцирањем. Ми га позивамо да побједе оно што се у јавности износи и где се људи око њега третирају као упрости-

тељи српске ствари у отоманској империји и приказују као губа на народном тијелу, а он ћутке преко тога прелази и вели: ти и ти су овдје агенти „Цетињског Вјесника“ и износи имена двојице људи, за које једног од њих знамо само по имену као вриједног и ваљаног просвјетног радника, а другог га ни по чувењу не знамо! Из овог испода према овим невиним људима, са којима нити смо ниги имамо никакве везе, а најмање пословне, јер све информације што добијамо из тих крајева долазе нам непосредно из самог народа, поред срдите немоћи људи око „Вардара“ видимо још и то да их и памет оставља, јер смо увјерени, да не би ни помислили, а камо ли још и покушати да су при свијести да нам дају повода, да и ми проговоримо о томе: чији је који агент, ко иза кога стоји, ко коме измјењари, као год и то шта је, и какав ко. У кући објешеног, каже се, о конопуцу се не говори, а на мање би о томе покушавали они, који о томе конопуцу висе. Али с обзиром, да су дани злогласне котије у тим крајевима избројани и да им се смрт спрема, као год и то што се „Вардар“ налази на издихању, јер се сад тамо покреће прави орган српског народа, и да је у агонији, не одвраћамо му равном мјером по народној: „кога је убио и Бог и људи, не убијај га ни ти“, као и по латинској „*di mortuis nihil nisi bene*“. Иначе би се имало шта и чути!...

Натрљао им уши. Солунски дописник „Руског Слова“ Милан Чемерић овијех дана је био писањем „Вардара“ доведен у тако незгодан положај, да није могао на ни, него да, преко свог обичаја и помирљивости, изађе из резерве и иступи противу злогласне котије и истрља им уши, што су се толико били избезобразили, да у својим грубим и тенденциозним измишљотинама увуку и њега и да га пред свијетом у рђавој боји прикажу. Као вели, кад су могли да фалсификују народно мишљење, да народ обманују, да се ките титулама и од Скопља до Солуна и Цариграда шеткају као народни депутати без стварног мандата, да се цијеном народу силном наметну и у његово име непитано раде и истунају; кад су, као вели, могли да чине чуда и покоре за толико година све у име народа, а без народа, па да чак насиља и тероре врше; кад су наизад могли да се са митрополитима твитају — једног збацију, а другог неће — и да се толиким живогима и тако деликатним и круцим стварима играју, зашто, као вели, не би могли и да са конференције неистините и тенденциозне извјештаје доносе и да Милану Чемерићу подметну да је урадио оно што није Чемерић, а обични дописник и што би пресали од њега, кад нијесу пресали од толико свјетлих и моћних и од цјелог тамошњег српског народа! Јест, али ту паравасме. Овај мирни и мирољубиви Милан плану, изађе из резерве и ваљано их опачи. С пером у руци, прво на бјело, изађе у јавност и натрља им уши. Угера их у лај, приказа их у правој боји и без икаквог устручавања изнесе све. Још им скреса у брк, да су сами криви што су својим досадањим *рђавим* радом ствар довели догље, да Србе нико не цијени и не да онолико колико заслужују и да је сасвим још доцкан, да се поправи оно што је пропуштено! Истина боли, а извучене уши бриде, па се сад „Вардар“ због ови-

тане лекције оборио на Чемерића. Сад му је он сујетан, недошљедан, амбициозан, разметљив, конфузан и шта све не. А како се уз то Чемерић огладио и ради телеграма упућеног са те фамозне конференције цариградској патријаршији противу избора г. дра Дожића, још већма га не могу очима да виде. — Као што се види, са тим људима и њиховим „Вардаром“ цио се свијет завади и свако се отресе од њих, па ко онда још уз њих остаде?.. Ствар све јаснија почиње бити.

Велики штрајк у Енглеској

— Ситуација за вријеме штрајка рудара —

Као што је познато, велики штрајк рударских радника у Енглеској још траје и нема изгледа, да ће тако брзо престати, ма да је од врло тешких пошљедица по Енглеску.

Да би се схватила што боље замашност овога штрајка, износимо ситуацију, која је поводом њега у Енглеској настала:

Угљен је порастао до тако високе цијене, да га сиромаси не могу више набављати. Доскора ће мршаве хране у радничким кућама бити испрљене и онда ће зима и влага харати у предграђима свих великих енглеских градова. Намирнице се такођер поскупиле, а грозна је перспектива, што се фабрике узасобице затварају, а оне, које још нијесу затворене, обустављају посао за 9/10 својих радника. Страхотом се тако брзином приближава бједа и глад; на хиљаде и хиљаде се радника патази без посла. До који дан ће бити обустављена пловидба на Темзи и лондонској луци, у другим лукама Енглеске, која већи дио хране добија споља. Бједа ће постати још грознија међу сиромасима, чије су муке већ велике.

Рудар Сутаптон гласине резолуцију симпатије према народу, а особито према сиромасима, велићи да су они невинне жртве лошег расположења господара. У многим угљен-копима предјела Нев Кастле копачи се изјаснише: спреми да одрже руднике у добром стању у очекивању рјешења, ну други рудари примјеђују, да би то било као дати господарима средство за продужење штрајка.

Рудокопи многих малих предјела гласине резолуције, позивајући на мир за вријеме штрајка, ну до сада изгледа да је тај позив сувишан, јер у свим крајевима влада апсолутни мир. Рудари неких окружја гласине резолуције захвале властима за то, што не одаслаше поначна полицију, зајамчујући да ће остати мирни.

Након напорна рада ових задњих мјесеци, радници се веселе, што ће се моћи одморити. Руднички крајеви изгледају као за бланзани. Копачи проводе дане играјући се са „*hot balom*“, кинематографским представама и другим доколицима. Они су добре воље и нико не показује лоших намјера.

Индустријални живот метрополе вођен је скоро искључиво електрицитетом, чија се потрошња тачно подвостручила задњих 15 дана. Највећа је опасност у несташници хлеба, јер главни пекари метрополе немају угљена него још само за петно више од седмице дана. Крух је међутим у неким лондонским дистриктима поскупно, исто тако млијeko и мајело. Цијена меса је непромијењена, ну предвиђа се, да ће до који дан риба

страшно поскупити, јер 500 пароброда, који у свим лукама Енглеске превозе огромне количне рибе, мораће до 3—4 дана обуставити службу.

Чим се све више ове пошљеднице штрајка показују, тим већа је злогоља према угљенокопачима, па чак и најблаже новине пишу данас против њих, позивајући их, да се окану свог понашања, које их овај час показује као највеће непријатеље мира.

Преговори за ријешење рударске кризе се настављају. Главну је улогу посредовања предузео индустријални „*Connty*!“. Од понедељка се одржавало више сједница, а некоима су и министри присуствовали. Сад је стигло у Лондон више власника угљенокопа, а као добар знак се тумачи, да су брзојавно позвани у Лондон власници из Јужног Валеса, који су се до сада држали негативно. Очекује се, да ће бити изнесени нови предлози посредовања. Објављени штрајк симпатије жељезничара и транспортних радника се неће водити.

Неколико хиљада радника жељеза у Нортхамптону отпуштено је до свршетка рударског штрајка. То се исто догодило у Кардифу, Парју и Пириту. У Лондону велики број радника на „доковима“ примио је обаву „доуга“ њихове индустрије; у Греничу је отпуштено много превозача угљена; најбољи угљен који се обично продаје по 50 франака тона, данас се у Глазгову продаје 67.50; отпуштено је 3.000 металуршких радника; у Ледну су затворене жељезаре Котлан; у Мадлесбургу се гасе високе пећи и одбијају наруџбе; у Кардифу ће „докут“ металуршких радника бити потпуно до три четири дана; у Свансеу је 10.000 радника фабрике лимених плата остало без посла; у Сефилду су 4 металуршке радње затворене, а 4.000 радника без посла; у Линколну пећи Грет Флегона су затворене; у Доверу су затворена стоваришта угљена за пароброде који возе каласки каналом; у Ливерпулу су обустављене све наруџбене угљени; у Дербију је затворено више металуршких радница; у Манчестеру веома мало ткаоница ће моћи наставити посао навише 3—4 дана, а ливница челика неће више моћи радити од мјесец дана; у Нју-Кастлеу се придружило штрајку 2.000 превозних радника; у Селдсу 1.000 превозних радника добило обаву отпуста; у Валуесу су све луке без посла, кретање лађа обустављено, затворене фабрике коже, лим, жижица.

Железничка друштва и надаље умањују своју службу, и у Лондону је данас 8 постаја затворено. Данас први пут од отворања пруге Лондон-Бирмингхам г. 1838. фалио је метрополи свакодневни угљен. Лондон добија сваки дан 4.000 тона угљена, а исто толико дневно долази Темзом. Ну не само у Лондону него у свој осталој Енглеској престали су возити посебни влакови одређене ни за превоз угљена. У нормално вријеме у Енглеској, у Валуесу и Шкотској жељезнице превозе дневно милион тона угљена. Ипак у пркос противним вјестима, још праве пошљеднице штрајка на другим лондонским индустријама нијесу потпуно успјеле, јер се Лондон спремио на штрајк ових задњих седмица. Велике фабрике, највећи газометри, мунџаре већ пред 2 до 3 мјесеца снабђевене су огромним оставинама угљена.

ПОДЛИСТАК

ВЈЕРА, ЉУБАВИ

— *Alphonse Daudet* —

Увјек је о томе сањала, како би постала pjesничка жена. Али неумијна судбина, мјесто романтичног и грозничавог бића, за којим је чежудла, дарова јој жалну мирну срећу: вријемало се са једним богатим капиталистом из Отелда, са њимеком љубавним и поштом, али је за њу оно само нешто престар и само једну једину, по савијем безазлау и мирољубиву, страст је имао: он је чежуд за вратарством. Овај несташни човек цијело је своје вријеме проводио са вантом за заливљање у руци, како би одговорио што дивнију абирку ружа, врт за расадник долази и цијетљак долази — а мора се признати, да тако што, да једно сирото, идеално срце није било довољно. Па и поред тога остаје невин живот за десет година прав и једноставан, као и идеје велике баште, по којима је она одмјереном корацима шнала тамо и амо, и за то вријеме са једном досадношћу слушала тихо кривкање бантовних маказа или прислушкивала бескрајну кишицу, што над цијетљавом ели.

Неудорни бантован није своју жену више цијенио од своје цијетља. Он је удивљавао

топлоту и зину у препуном салону разнога цијетља, чувао је од апрелског мразца или мартонског сушица, и као што се билу за расад — које се у извјесно вријеме кади и пононо патрач меће у своју постелу, — тако је исто и за своју жену одредио начин живота по термометру и мјесци мјесцем. Тако је дуго вријеме остала затворена између четири зида брачног врта, невин као шумска лисица, али би увијек тежила за другим мање удешеним, мање грађанским бантовима, гдје добује од ружа дивније цијета, гдје трава више дрвета расте, гдје у слободи под топлим сунцем, фантастично и непознато цијетље цијета. Таквијех вртова има само по књижама pjesничким. Ова млада жена читала је силне стихове, — без знања бантована умјетника, који у књижевности ништа није знао осим свог календара.

Без никаквог избора читала је ова неспретна жена најгоре pjesме, само ако би нашла у њима стихове „љубави“ и „срца“; затворила би тада књигу, по читаве сахате сањала и уздицала. „О, да ми је така жена судбина доцније!“

Све би то по свој прилици остало као неизвјесне жеље, да јој у најкратаијем тренутку тридесетих година, који је по вријемало тако тако одлучан као и подне по љепоту дана, не изађе на сусрет неодољиви Амори. Амори је савојени pjesник. То је

један од овијех екзальтираних душа у првом фраку и нечеластим рукавицама, што у доба између десет сахата и поноћи по друштвама причају своја љубавна путоловства, своје очајање и одушевљење и при томе сјетно се настављају уз казину, док међутим госпође дозакло сједе и слушају ове приче иза својих балетних лезежа. Амори ваши као идеал свога жанра. Једна сјетна глава, са удубљеним очима и бједна лица; он се чешла по руском начину и врло се радо служи мађарским бркомозом. Он је један од овијех очајника у животу, какве жене љубе: увијек обучен по најновијем фалону, хладнокран лиричар, а израз његове неуверности одје у немарности, којом му је велика кравата везана. Може човек мислити онда, какав је то усјећ, кад би који одјељак на своје pjesме „Вјера љубави“ одеклањено, који се чудноватим стихом завршује:

„Ја вјерујем у љубав као у Бога.“

Ја не сумњам да ови екзальтирани исто тако мало маре за све остало, али жене не гледе тако опрезно на то. Оне се лако даду увући на лијепак ријечи и свада, када би Амори деклањовао своју „Вјеру љубави“, догнато би човек за цијело у редовном салону видјети, како се отварају мали ружичасти кључкови и пепају на удик овијех осјећаја. Кад помисли човек само! Pjesник,

који тако лијепе брчиће има, и у љубав као у Бога вјерује!

Госпођа умјетника бантована није могла да му одоли. Након три сједница била је побјеђена. Али како је она естетичка природа у себи поносна и чиста била, што није хтјела, да учини какав гријешак и ружан скок. У осталом pjesник је изјавио у својој „Вјери љубави“ и сам, да је искреност и чистост први степен побједи. Млада госпођа узме према томе „Вјеру љубави“ као руковођу, брзо се ријеша и одлетје из врта Отелда и паде у наручја pjesничкога.

— Ја не могу више живјети са тијем човеком, — вичу она — води ме!

У овакој случају зове се муж обично „тај човек“, чак ако је он и умјетник у претрети.

Амори би наиван за један тренутак. Као би до врата и пошљасио, да ће ова жена у својој тридесетој години најуви љубави узети за обавиљно и послушати је од ријечи до ријечи. Али се ипак не даде у немирљив, а, како се она у своје врту одржала свјежа и дунка, одведе је и по гунђајућа.

Цијетљих дана стар је имао своје грави. Пошљасио се, да ће их гонати невин муж. Морали се притањивати под гуђијем кривом, почети се мјешати холоде, и по најкратаијим удикима се прити. У веома би са љубави

По листовима

Остаје ли бан Цувај?

Кад је нао угарски министар-председник гроф Куен, сад је у Хрватској и Славонији на реду питање: што је с баном Цувајем? За предписнике садашњег бана знало се, да с променом угарскога министарства настале промене и на банској столци. За бана Цуваја говорило се, да је он на садање своје место дошао више утиливом из Беча него ли вољом грофа Куена, па да би могао бар остати неко вријеме и последије промене угарске владе.

Зато је вриједно забиљежити, што о том пише познати „Reichspost“, који стоји близу оних фактора, који су грофа Куена свргли. Под насловом „Хрватски бан и угарска криза“ пише „Reichspost“ ово:

„Врло је занимљива чињеница, да је бан Цувај у досадашњој државноправној преници, која је ривењена одступањем грофа Куена, стајао сасвим уз грофа Куена против круне и војске и његов предлог браћо. Без икакве потребе, дао је бан Цувај у свом службеном листу изјаву, да позната револуција Конут-Куенова не крши права круне, затим изјава, да се позив резерве место регрута не дозволи, да је то уставом зајамчено право угарскога сабора“. Затим додаје исти лист: „У круговима оне јавности, која још није заражена од унионистичке струје, наперене против монархије и династије, изјава је службенога листа произвела велико чуђење, јер се добро зна да и тај лист не долази прије строге цензуре, и да свако с пуним правом верује, да је хрватска влада успркос назорацијел земље бранила мађарске установиште у чврстој нади, да ће у овој борби побједити гроф Куен, а она, хрватска влада, да своју екзистенцију има да задржи само угарском министру-председнику“. Коначно вели: „Јамачно ће промјена угарске владе утицати и на останак хрватске владе, те бан Цувај неће дуго остати уз ново угарско министарство.“

Раг између Италије и Турске

„Corriere della Sera“ доноси одговор италијанске владе силама о условима мира, који се састоје у овоме:

1. Италија признаје иерски ауторитет калифе, у колико овај не засијца у правна политичка питања. У тој ствари би турско-аустро-угарски уговор у Босни служио као образак.

2. Италија гарантује свом муслиманском становништву слободу вјере.

3. Италија се одриче права да казни оне урођенике у Триполису и Ћиренаики, који су и послје прокламовања анексије продужили непријатељства.

4. Италија кредиторима Турске гарантује онај дио турског државног дуга, коме су до сад служили приходи од царине у Триполису и Ћиренаики.

5. Италија откупљује од Турске она државна добра, која је она имала у анектованим земљама.

6. Турска се обавезује, да ће у ствари талијанских пошта, школа и цариниња у свима својим земљама успоставити стање, какво је било прије рага. Италија се на-против обавезује, да ће пристати на укидање капитулација у Турској, чим на то пристану и остале силе.

шеним лицем излазили на поље и шетали по мјесечини. О свесила моћи романтике! Што се већма бојала, што се више и обавијесте велом покривала, тијем јој се љезин пјесник достојанственији чинио. Ноћу би отворила мала прозор од своје собице, гледала у звијезде, које су се издизале над свијетљавом оближње железнице — и увијек биму пусти-ла да попови ријечи:

«Ја вјерујем у љубав као и у Бога!»

Ах, било је прелијепо!

Па жалост није дуго трајала. Њезин муж је оставио на миру. Благо Боже — он је филозоф, «тај човјек». Кад му је одјегла жена, затворио је зеленаста врата своје оазе и опет се забављао мирно његовањем ружа: са мирном душом мислио је, да она чине се јаким дубоко укоријенјене у земљу, неће му нестати. Наши се љубавници умирени вратили патраг у Париз. Наједаред се учини младој госпођи, као да јој се љезин пјесник преобразио. Бјегство, страх, изненађење и она стадна бојазан: свега је тога нестало, и она отпоче да разумијева и јасније да гледа.

Оно мало великодушних и јуначких осјећаја, што их је имао, требало му је за сти-ховне тако, да за њега као личност, није ништа остало. Он је био злобап, себичан, и за све неосјетљив, што љубав никад не може опростити. Па онда је и бркове своје одрезао, — а то му није никако стајало.

7. Италија је спремна, да ступи у преговоре са осталим силама да се турској империји гарантује интегритет.

Српство

Увоз у Србију. По званичном извјештају угарске владе, аустро-угарски извоз у Србију за 9 мјесеци 1911. године био је у вриједности 33.000.000 круна, а увоз из Србине у Аустро-Угарску за исто вријеме 48.000.000 круна.

Добротворни фондови у Србији. Имовина добротворних фондова у Србији, која се налази на руковању при министарству просвјете износи 138.013:55 динара, а садржи скуна 31 добротворни фонд.

Осуђен шпијун. Биоградски првостепени суд осудио је Матију Вучетића, бившег царинског приправника родом из Хрватске на десет година робије за шпијунажу, коју је, по његовом признању, вршио у Србији за рачун Аустро-Угарске.

Србин судија у Турској. За судију у Јананин постављен је Србин Вукановић Босевић, свршени студент права у Цариграду.

Педесетогодишњица новосадског позоришта. Ове године се навршују педесет година од како је у Новом Саду основано српско народно позориште, које сада гостује у Сарајеву.

Мађари противу Далматинаца. Један пензански лист позива Мађаре да од сада не праве излете по Далмацији, нити да љети посећују. Приморје и тако да се свете Далматинцима што су спалили мађарске заставе.

Н. Пашић и С. Лукачевић. Председник Државног Савјета Никола Пашић, шеф радикалне странке био је у интимним односима са Стеваном Лукачевићем, трговцем. Доцније су њихови односи охладнели, а у posljedње вријеме су чак и до свађе дошли и по судовима се вукли. Сад биоградски листови доносе саопштења, да је Лукачевић код суда оптужно Пашића за провизион од рачуна војних набавка из зајама од 1907. г. Овај уговор био је између њих закључен усмено. За доказ тога Лукачевић се позивао на неколико свједока. На то владни орган „Самоуправа“ објелодањује писмо Николе Пашића, у коме овај каже, да је тужба, коју је против њега подигао трговац Лукачевић, ради исплате провизије за лифериације у годинама 1906. и 1907. обични покушај побјеђања. Пашић каже, да је он већ прије неколико година тужио суду Лукачевића ради клевете, али да та тужба све до сада није стигла на расправу, а то без Пашићеве кривице. Пашић надале изјављује, да ће извршити самоубиство, ако Лукачевић докаже, да је Пашић примно и пару на рачун провизије приликом закључка зајмова или лифериација.

Број писмених Срба и Хрвата. У Угарској по службеним податцима има 700.000 Срба и Хрвата, међу њима 295.000 писмених (42%). У Аустро-Угарској укупно има 5.690.000 Срба и Хрвата. Од њих су писмени 1.795.000, т. ј. 34%.

У Србини од 2.900.000 Срба има писмених 672.000, 24%. У Црној Гори 9%. У Турској има писмених Срба 6%. Међутим Чеха има 95%, а Словенаца 70%.

Да разлике! Како је било, кад би упоредила овога човјека са оним лијепим и суморним пјесником дугачке косе, кад се једне вечери појавио у салону и декламовао «Вјеру љубави»! А сад, у примораној повучености, у којој се не ради налази, пусти на вољу својим особинама, од којих је понајпријатнија била, што је држао увијек, да је болестан.

Драги Боже, ако ће се човјек непрестано чинити, да га прса боле, то ће напошљетку уобразити, да га у истини и боле. Пјесник се марљиво лијечно, облагао се слачицом, а на какину је увијек било бочица и прашикова. Једно вријеме ова мала женица прими улогу милосрдне сестре врло озбиљно к срцу. Њега тобож овога болесника бар јој је одређивала неку цијелу у животу јој. Али она се брзо умори, и нехотице би се осјећала у овој заложеној собици, у којој да се угуши скоро човјек, а у којој је пјесник боравао, на своју малу, мирисну банту, па на много доброг баштована, који јој се под онијем дрвљем и блитвама чинио исто овако прстодушап, осјећајући и необичан, као што је овај властољубив и себичан.

Послије мјесец дана вољела је она свога мужа, и то га је искрено вољела, не обичном наклоношћу, него истинском љубављу. Једнога дана напише му једно дугачко, красно писмо, пуно кајања и сажаљавања.

Словенство

Крајњи мађарски шовинизам. У Будим Пешти се прошлних дана одиграо овај случај, који добро карактерише Мађаре: У једној гостионици веселили се дунавски лађари. Чеси су почели пјевати чешке пјесме, нашта су скочили лађари Мађари против тога, јер се, рекли су, на угарском територију не смију пјевати друге пјесме, осим мађарске. Око тога развила се тучњава, иза које је опет настао мир. Послије су Чеси пошли кући, а Мађари их иза бусије дочекали. Чеху, који је први почео пјевати, распорили су трбух, да је одмах умро. Његову другу, који му је у помоћ прискочио, исто су тако распорили трбух, те је и он умро.

Потпора Далмацији и Истри. Из Беча јављају, да је министарско вијеће закључило, да се за најужније потребе Далмацији даде субвенција од пола милиона круна, а привредном савезу у Истри, којему је предсједник др. Лагиња, 765.000 круна.

Југословенска жена. Приликом свесловенског соколског сјета, који ће бити на љето, женско друштво у Љубљани намјерава да у Љубљани приреди изложбу југословенске жене попут ранијих изложба, које су биле у Прагу.

Избори за руску думу. Руске напредне странке приправљају се већ сада за изборе за четврту думу. Напредни елементи из различитих група преговарају о заједничком програму, који би имао здружити све у истини уставне живље и зајамчити им успјех код избора. Главне су тачке заједничкога програма ово: остварење манифеста од г. 1905., спровођење земаљске реформе, побољшање стања сеоскога становништва, одбрана права и достојанства народнога представништва и одлучна борба против лажног национализма. Конституисани демократи (кадети) придружује се по свој принципи овоме блоку касније кад овај добије одређену форму. Из различитих мјеста долазе вијести, да ће напредни блок наћи потпору и у градовима и по селима.

Како се газдује у Хрватској. Кад трудеж влада у земљи, онда је природно што у њој може да буде чак и оно што не би смјело никад бити. За то нам пружа пример Хрватска. Тамо је до сада имала право на штампање школских уџбеника само штампарија Границова. Она је до тога дошла још прије десет година за вријеме Куеново. Издавала је њемачки лист „Agrarier Zeitung“ и тако се додворила влади, те јој је дала искључиво право на штампање школских уџбеника. Колко је од тога имала та штампарија користи види се по томе што настојава да ту концесију сачува, јер јој уговор сада истиче. Да би се влади додворила, она је сад почела да издаје нов лист, који нише у корист владе, од које очекује за ту услугу, да јој уговор још за десет година продужи. Разумије се да ће и цијене бити знатно повећане и тако ће за љубав тих политичких односа између владе и нове штампарије да страдају и родитељи и земља. Родитељи те плаћати књиге за дјецу скупле, а земља ће уз то сносити штету, јер се те књиге могу шампати и у земаљској штампарији кад се не би узимале у обзир политичке услуге и измеђарења!

Он није одговорно. Можда је мислио, да није довољно кажњена.

Сад поче да пише писмо за писмом: сми-рено га је молила, да јој дозволи, да се кући врати, и изјави, да ће радије умријети него са «тијем човјеком» и даље жијети. Сад се овај други звао: «тај човјек». Кад год би писао своје мужу, увијек би се скривала, јер она је држала, да је пјесник још и сад заљубљен, и бојала се његове љубоморе и бјеснија, што моли свога мужа за опроштење.

— Неће ме пустити, да одем, — говорила би у себи.

Кад је напошљетку непрекидним молима добила опроштење свога мужа и умијетник у вртарству пристао — он је, као што се казало, био филозоф — да је прими у своју кућу, извела је она овај повратак на најтајанственији и најдраматичнији начин. Једне вечери, када се пјесник, цун поноса на своје нове бркове, упустио у неко друштво, да одекламује своју «Вјеру љубави», скочи она у један фијакер, у којему је љезин мужић на једном углу очекивао, и тако се врати она патраг у малу банту Осеје. И изијесчила се за навјек од жеље да пјесникова жена буде... По свој прилици да је љезин пјесник врло мало пјесниковог духа у себи имао.

Кратке вијести

Штрајк у Њемачкој. Рударски радници су и у Њемачкој почели да штрајкују. И они су устали противу својих малих надница. Само што у Њемачкој није настао општи штрајк, него делимични, јер има многих рудара који раде. Како штрајкачи не могу да гледају на штрајкбрехере, оне који раде, па хоће силом да их приморају, да штрајкују, то долази и до физичког разрачунавања и изгреда, због чега су и власти и штампа устали противу насиља штрајкача. Сви су изгледили да ће овај штрајк у Њемачкој пропасти.

Гдје се налази јужни пол? По извјештају Амундсенову лежи јужни пол на једној висорави, 3.200 метара над морском површином. Крај је врло погодан за научна посматрања. Дисане је ондје веома тешко. Истраживаоци једва су успијели, да одоле свим непогодама времена, које су их при њиховим истраживањима на јужноме полу силно сметале.

Нова угарска влада. Као што из Беча уверавају, свака помисао да ће нову угарску владу саставити гроф Куен, искључена је. Нову владу ће саставити досадањи министар финансија Лукач. Он ће имати тешку задаћу, да састави кабинет, који ће све странке предусретати. У странци народног рада на сваки начин хоће да нови кабинет буде састављен из чистих б7-машких политичара. Сабор ће бити свакако распуштен.

Дневник

Пренос костију Карађорђевића. Из канцеларије министарства иностраних дјела издан је овај церемонијал, по којем ће посмртни остаци Њиховијех Височанстава Књагинје Зорке, Књажевнића Андрије, Књагинје Милене и Књаза Ђорђа Карађорђевића, бити свечано пренесени у недјељу 11. овог мјесеца из породичне гробнице на Цетињу ради сахране у породичној гробници у Тополи, у Србији, и испраћени до црногорске границе: Ковчези са тијелима блаженоночних покојника, пошто буду извађени из гробница, биће изложени у дворској капели, гдје ће преноћити. Свештенство ће цијелу ноћ код њих читати молитве, а војници држати стражу. У недјељу у 9 часова прије подне биће служен у дворској капели парастос за покој душа покојника. Чиновдјејствују Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Митрофан и Њ. Пр. Епископ Захумски Господин Кирил са свештенством. Парастосу присуствују: Узвишени чланови Краљевског Дома, дипломатски кор, Краљевска Влада, војни и грађански великодостојници са госпођама и чиновништво, предсједник општине с одбором. Пред црквом једна чета војника са војном музиком на челу одаје почаст. Одијело пуна парада са знацима жалости. По свршеном парастосу ковчега са тијелима покојника износе из цркве уз припомоћ официра и постављају их на спремљена кола пред црквом: један члан Краљ. Дома, посланик Србије на Цетињу, предсједник Краљ. Владе, предсједник Државног Савјета и Министар Иностраних Дјела. Чим ковчези буду изнесени, звона звоне са свијех цркава. Са Табје почиње почасна топовска паљба од 21 метка. Пред црквом постројена војска одаје прописне почаст. Спровод се креће увијем редом: крст, одред војника са војном музиком на челу, која свира посмртни марш, ђаци свијех пријестоничких школа са наставницима и наставницама, пјевачка друштва, господин епископ Кирил са свештенством, ковчези са тијелима покојника, око којих са десна и лијева војници; чланови Влад. Дома, дипломатски кор, Краљевска Влада, предсједник општине са одбором општинским, војни и грађански великодостојници са госпођама и чиновнишвом, грађанство и народ. Извише талијанске легације кратки помен. На Његушима до-

чекаће спровод свештенство са мјесним властима и народом. Биће учињен кратки помен. До границе од Цетиња пратиће посмртне остатке: одређени чланови Владалачког Дома и нарочито изасланство. Спровод се кроз пријестоницу креће од дворске капеле поред Биљарде, испред Краљеве Двора, Катунском Улицом, и испред Талијанске Легације. За вријеме парастоса у цркви и пролаза посмртне пратње кроз пријестоничке улице имају све трговине и јавне радње бити затворене. На дан спровода у знак жалости имају на свијема државним надлештвима бити истакнути барјаци на по копља.

Вратио се из иностранства. Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко вратио се у четвртак послје подне из иностранства.

Вратио се. Г. Славо Рамадановић, маршал Двора, вратио се ономад из Нице, гдје је, по повратку из Петрограда, провео неко вријеме ради болести својега сина.

Изроди на послу. Изроди, окупљени у Америци око два, туђим повидом плаћена, листа, прегли су свијема силама да унесу раздор у нашу честиту радну снагу, која се тамо налази на течењу. Стално срамоте своју отаџбину, која их је родила, клеветају њене службене представнике и брљају је денунцијацијама проданих душа. Базили су под ноге образ, згазили су понос, који би требали да имају као синови ове земље, и ухватили су се у коло злотвора српских, којима много сметају углед Црне Горе и њена владаоца. Сваки њихов напис противу Црне Горе израз је гадости, подлости, ништавила, издајства српске мисли. Свака њихова гнусна ријеч противу угледа њихове домовине одјек је прљаве и покварене душе плаћеника. Тако њихово држање узбунило је оправданим гњевом наш мирни и добродушни раднички свијет у Америци. Кад је у листу „Народна Мисао“, која се штампа у Ђут-Монтани, изишла једна гадост противу угледа и достојанства Црне Горе, гадост, каква се не памти у српском јавном животу, тад је код поштених Црногораца у Америци прекинула чаша стрпљења. Потражили су објашњења од издајника, који туђим средствима издржавају речени лист и кроз њега сипају отров своје продане душе. Изроди су били дрски и дјело издајства правдали некаквим слободоумљем!! У једноме Цуци Перовићу бјеше најмање стрпљења те је први скочио и као родољуб и прави Црногорац изродима дао објашњење какво заслужују. Шта је даље било, лако је замислити. Да се американска полиција није умијешала у ту рукописнату распри, туђински плаћеници траљаво би прошли заједно са својим листом и штампаријом.

Такве и сличне свађе ми сажаљевамо, јер оне само расприрују страсти, што и јест жеља неких наших опадника у Ђуту и Чикагу. Али ако су то жељели, добили су нешто, чему се можда нијесу надали.

Добили су од оправдано револтираних поштених и родољубивих Црногораца такве јаке и одлучне разлоге, које изроди могу схватити само путем леђа, кад већ немају образа и душе.

Овом ћемо приликом поменути да су ти исти изроди својим изазивањима прошле године учинили да због њих пострада и један честити човек и родољуб Жарко Томановић, који је својим пером у тамошњим српским листовима успјешно поништавао њихове издајничке написе противу Црне Горе. Толико су га били изазивали, да није могао отрпјети њихове увреде и клевете и да им је због тога дао достојно обавјештење као и напријед поменути Перовић. Ушљед учињеног нереда полиција је стрпала у затвор и њега и још неколицину изгредника. Сад су изроди нашли што су тражили, јер се противу њихова држања узбунио сав честити наш тамошњи свијет.

Вјерење Г. д-р Секула Дрљевић, предсједник обласног суда у Подгорици, вјерио се са г-ђицом Анком. Њерком г. бригадира Јова Мартиновића. — Честитамо!

Пуцали на пароброд. Овијех дана пароброд угарско-хрватског друштва „Skodra“, који је носио робу у Обот, при повратку свом ријеком Бојаном наишао је на турску стражу, која је позвала команданта пароброда, да пароброд заустави. Како је пароброд ишао великом брзином, није могао одмах да застане, те су турске страже осуле ватру на њега. Том приликом су два морнара рањена а пароброд је неповријеђен продужио пут даље и стигао на Сењску Ријеку, гдје се сада води истрага по овој ствари.

Публика на пошти. Поводом вјести, коју смо у прошлом броју нашег листа донијели о публици што досађује чиновницима и службеницима пријестоничке поште у оном поштанском одјељењу, у којем се свако вече дозвук пошта са стране, из публике смо добили изјаву, у којој нам се изјави да је публика приморана тако да поступа пошто није одређено вријеме раздавања поште и од кога до кога ће се сата пошта моћи примати. Кад би се то вријеме раздавања поште утврдило, досаде не би ни за једне ни за друге било, вели се у тој изјави и наставља: да би се тако избјегли и чести случајеви, да многи пошту и не приме само зато што службеници и чиновници то одјељење затварају чим своје послове у њему обаве, кад већ нијесу, као у осталом свијету, уведени поштански фахови, што би се и код нас могло лако завести. Најзад се, на крају, истиче како то неуређење у пошти спосе највише газави овдашњих посланстава, који свако вече морају да чекају дуго и дуго док пошту за своја посланства не приме, те су због оваквог неуређења приморани да се службеницима обраћају за обавјештења како не би остали без поште и не би се њима у кривицу уписало ако се поштанско одјељење затвори прије него пошту

приме, што се већ неколико пута дешавало.

Из свега овога види се, да би пријека потреба била да се ова ствар уреди како треба. То би се најлакше могло постићи увођењем поштанских фахова, који би се претплатом давали. На тај начин сви би претплатници имали своје шкафове и кључеве од њих. Могли би за пошту долазити кад год би хтјели и нити би коме досађивали, нити сами дангубили. Ако ни то не би могло бити, у шта сумњамо, јер је ствар изводљива, онда би се могло уредити и тако што би се свако вече нарочито објављивало од када ће се и до када пошта раздавати. То би се објављивање вршило или на вратима одјељења или на улазу од поште. Треба се умјети и снаћи.

Покрајинско позориште. Из Котора је покрајинско позориште, које стоји под управом г. Михаила Марковића, приспјело у Сплет, гдје ће дати низ представа. Прва је представа била „Душе“, од Пецције Петроваћа у режији самог писца. Друга је представа била „Тако је у овом свијету, дијете моје“ у петак, трећа је данас „Хасанагиница“. Сјутра се даје „Ревизор“. Ово ваљано друштво у Сплету је, као и свуда до сад, врло лијено примљено.

Исправка. У телеграму г. бригадира Ива Буровића, који смо донијели у претпрошлом броју, а којим отпоздравља новопроизведене офицере, поткрала се једна крупна погрешка, која квари смисао, јер је стајало: „уз већ стечене главаре, уберемо...“, а треба да стоји: „уз већ стечене ловоре, уберемо...“ и т.д.

Прогноза времена. Метеоролошка прогноза о времену у овом мјесецу за ових десет дана била је тачна. Судећи по томе, морамо јој поклоњити повјерење и за остале дане и у овом мјесецу, ма да се већ данас, када је, кишовито није обистинило. По њој ће лијено вријеме бити до 11. ов. м.; 12. и 13. биће сунчеви или сусјежница; 14. до 16. киша; 17. од 19. облачно; 20. до 23. киша; 24. од 30. лијено, а 31. марта киша.

Књижевност

Прерада метала. Некадањи наставник војно-техничког завода у нас г. Радивоје Вукићевић, који је због свога солидног рада оставио и овамо лијене успомене, штампао је у Крагујевцу, Србији, гдје је сада стално настањен, једну лијену књигу која заслужује сваку пажњу. Књига носи наслов „Прерада метала са разним прорачунавањем“, износи десет штампаних табака и садржи: упознање метала — гвожђе, бакар, олово, калај, цинк, никал и разне легуре; прерада метала: ливење, ковање и пресовање, валковање, заваривање и т. д.; стругање метала, завоји и т. д. Уз то се уз књигу налазе и разне таблице као: специфичних тежина разних течних и чврстих тијела, тежине лима и плоча, разне дебљине, округлог и квадратног гвожђа и т. д. Све је то писано изложно јасно и разговјетно тако, да ће врло добро доћи занатлима који се баве прерадом метала, као што је и иначе интересантна и за свакога. Цијена је књиге, која има 152 странице, 2 и по пернера. Ми ову књигу г. Вукићевића најтоплије препоручујемо.

ОГЛАСИ

СПОМЕНИЦА МОЈОМ ДРАГОМ СИНУ

Милошу М. Бешићу

Ноћ у своју порфиру с' одјева,
А миса' ми страшну судбу скрива
Мислим Богу подизат' молитве,
За спасење престаје и снова.

Под сањањем судбоносног бића,
Уста хитра проговори јеком:
„Сво мишљење моје замјенићу,
„Црним велом и тужним делеком“.

„Срце моје иначе рањено,
„С твојим гробом, Ново, дохваћено,
„А с' Милошем бит' ће изваћено.
„Ал' још држ' се срце препаћено“.

Већ усамљен с' мојом фамилијом
Држаг' ћу се и тој косачици.
Видим, сине, судбу предочену,
Па ми реци, реци, породичи!

Посавјетуј, наузми се жеља!
Прими сина и опроштај лубу,
У развоју најљепшега швјета
Што сви твоји данас вјечно субе!

Обрну се, погледа око се!
Је ли сунце кућу огријало
Већ видите, што је наређено
И какво је ново одијело!

Брата немам, да ме разговори
Већ сам јуче из Војнога стана
А опасност кажу, да завлада
У тог једног судбоносног дома.

Није тако! ал' што је до тога;
Ја нестајем са швјета овога!
Штаме рећи, збогом роде мио,
Но му анђел душу прихватио;

Без престанка за четрдест дана,
А неписмен од шездесет љета
Пјева' сам ти пјесме и оијела
И стихове еванђеља света.

И пјевао по природној туги,
Слуша делек наоколо други:
Гледа, нико примаћ' се не смије,
Јер се врше такове мисије.

Други дан ти тамјаном окади
Вјечну кућу ће беш, да пребиваш.
Свјати Боже, рекох: и вјечнаја
И лака ти земља ће почиваш.

Цетиње, 21. фебруара 1912. Мато П. Бешић
П. бр. 11. 1—1

П. бр. 1. 9—50

Јављам пријатељима, кумовима
и познаницима, да ћу својој никад
непрежаљеној супрузи

† МАШИ

давати годишњи парастос у капели
на гробљу на Цвијети 18. текућег
у 11 сати прије подне.

Цетиње, 1912.

Ожалошћени:

Петко Пајовић с породицом.

Р. 36. бр. 12. 1—1

ЦЕНТРАЛА:
ТРЕБИЊЕ (Херцеговина)

ТРАВУНИЈА

ФИЛИЈАЛА:
ГРУЖ (Далмација)

трговачко, индустријско, отпремачко, комисионо и агентурно дионичарско друштво.

Велико складиште сваковрсног пиланог дрва: дасана, мурала, јеловог, пињевог, храстовог, буковог, сировог и куханог. Паркета бункова и храстова.

Греда тесаних сваке димензије. Горивог дрва и енглешког каменог угљена.

из 1911. год.
П. бр. 39. 3—54

Све уз врло умјерене дневне цијене.

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Радомир Кривокапић Орлински.